

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในเขตพื้นที่ชนบทเป็นนโยบายซึ่งบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อเนื่องมาหลายฉบับ นับจากฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดการพัฒนาเกษตรกรในหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรมการเกษตร การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ตามสภาพปัญหา เป็นต้น ทั้งมีการกำหนดแนวปฏิบัติให้หลายฝ่ายร่วมมือกันยิ่งขึ้น ดังเช่น เสมอ จันทร์พูน (2529 : 269) กล่าวว่า ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการวางแผนพัฒนา พ.ศ. 2525 ได้กำหนดแนวทางให้มีการร่วมมือกันและประสานกันของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 4 กระทรวงหลักคือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว โดยมีการพัฒนาการศึกษาในชนบททั้งทางด้านการศึกษาในระบบ (Formal education) และการศึกษาอกระบบ (Non Formal education) เพื่อส่งเสริมประชาชนในการช่วยเหลือตนเองในการประกอบอาชีพ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้รักถิ่นฐานที่อยู่ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาในชนบท

กรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยมีวิชาอาชีพเกษตรกรรมเป็นวิชาหนึ่งที่จัดอยู่ในหลักสูตรด้วย ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) และระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้เน้นการศึกษาอาชีพในโรงเรียนทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวินิจฉัยอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่เรียนวิชาอาชีพเกษตร

กรรม ได้มีความรู้ทางด้านวิชาการและมีการพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย จึงได้จัดกิจกรรมชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (ช.ก.ท.) มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Future Farmers of Thailand (F.F.T) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2517 เป็นต้นมา โดยให้โรงเรียนเลือกกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ เช่น ในหลักสูตรมัธยมศึกษา ให้มีองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยเป็นกิจกรรมชุมนุมหนึ่ง ซึ่งมีชื่อว่าชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย หรือ ช.ก.ท. ประสิทธิ์ คำภีร์ (2519 : 21) ได้กล่าวว่า ช.ก.ท. เป็นชุมนุมของเยาวชนแห่งชาติ จัดขึ้นโดยนักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพเกษตรกรรม มีความมุ่งหมายเพื่อเตรียมไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในอนาคต และในการจัดกิจกรรมชุมนุมนี้ ในหลักการเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ จุดประสงค์หลักการ ความสำคัญ ของการจัดรื่องานของชุมนุมนักเรียนจะได้ฝึกฝนกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นเกษตรกรชั้นนำในอนาคตเพื่อประกอบอาชีพอิสระ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานด้านการเกษตรในชนบท ตลอดจนมีความเข้าใจในสายงานอาชีพการเกษตรอันเป็นประโยชน์แก่การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและยกฐานะความเป็นอยู่ในชนบทให้ดีขึ้น

การดำเนินงานของ ช.ก.ท. นี้ ความจริงได้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ที่วิทยาลัยเกษตรกรรมแม่โจ้ เชียงใหม่ ซึ่งมีชื่อว่า องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ก.ท.) โดยได้แนวคิดและแบบอย่างมาจากองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งอเมริกา Future Farmers of America (F.F.A.) เพราะเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการศึกษาด้านการเกษตรแก่เยาวชนของชาติ

การดำเนินงานขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการมาได้ประสบอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ หลายประการ เช่น ผู้ปฏิบัติไม่ทราบรูปแบบการดำเนินงาน ปฏิบัติอย่างไม่มีเนื้อหา อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ช.ก.ท. น้อย ฯลฯ จึงมีการปรับปรุงงานของ ช.ก.ท. มาตลอด หน่วยงานนี้เทศก์ เขตการศึกษา 8 (2529 : 2) ได้กล่าวถึงแผนพัฒนาชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยดังนี้

ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2510-2514) เป็นระยะแห่งการเริ่มงานได้บรรจุเนื้อหางาน
ช.ก.ท. ไว้ในหลักสูตร

ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2515-2519) เป็นระยะทดลอง มีสมาชิกทั่วประเทศ 9,840 คน
มีการจัดงานประชุมระดับภาคและระดับเขต 12 ครั้ง ระดับชาติ 1 ครั้ง

ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2520-2524) เป็นระยะการฝึกและเตรียมบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
อาจารย์เกษตรที่เป็นที่ปรึกษาชุมนุมเพื่อบรรจุเป็นศึกษานิเทศก์เกษตรกรรม ประจำเขตการ
ศึกษาต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาโดยตำแหน่ง

ระยะที่ 4 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นระยะแห่งการใช้เกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพ
เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานของแต่ละหน่วยและความสามารถของสมาชิก

ในปี พ.ศ. 2530-2534 เป็นระยะของการวิเคราะห์วิจัยงานของ ช.ก.ท. ทุก
ระดับ ผลการวิเคราะห์วิจัยคาดว่าจะสรุปได้ในปลายปี พ.ศ. 2534

การดำเนินงานขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ตั้งแต่มีการเริ่มต้น
ในการจัดตั้งที่วิทยาลัยเกษตรกรรมแม่โจ้ โดยโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้
นำมาดำเนินการในลักษณะของกิจกรรมชุมนุม มีชื่อว่า ชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย
(ช.ก.ท.) มาจนถึงปัจจุบันได้ประสบอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ทหลายประการ ดังนั้น การ
วิจัยครั้งนี้มีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินกิจกรรมชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย
เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นปัญหาและเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงงานนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนที่เป็นสมาชิก ช.ก.ท.

2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและการทำกิจกรรมของสมาชิก ช.ก.ท. ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน ช.ก.ท. ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานกิจกรรม ช.ก.ท. ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

2. ผลการศึกษาอาจเป็นข้อมูลเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมโดยตรง คือ อาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการจัดกิจกรรม ช.ก.ท. ระดับจังหวัด

3. ผลการศึกษาอาจใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. แก่โรงเรียนอื่นในสังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ

สมมติฐาน

1. ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.

2. ระดับการศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช.ก.ท. ของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.

4. ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.

5. ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ที่ปรึกษา มีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.

6. ระดับการศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.
7. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช.ก.ท. ของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.
8. ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.
9. เพศของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.
10. อายุของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.
11. ระดับการศึกษาของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.
12. อาชีพของผู้ปกครองของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.
13. ความรู้สึกถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท.
14. ความรู้สึกถึงความเอาใจใส่ของผู้ปกครองต่อผลการเรียนของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก
15. เพศของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.
16. อายุของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.
17. ระดับการศึกษาของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.
18. อาชีพของผู้ปกครองของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.

19. ความรู้สึกถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.

20. ความรู้สึกถึงความเอาใจใส่ของผู้ปกครองต่อผลการเรียนของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท.

21. ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. ของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของ ช.ก.ท.

22. อาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท. มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของ ช.ก.ท.

ขอบเขตและวิธีวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และมีหน่วย ช.ก.ท. ตั้งอยู่ โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. ศึกษาสภาพลักษณะส่วนบุคคลของครูที่ปรึกษาและนักเรียนที่เป็นสมาชิกดังนี้

(1.1) อาจารย์ที่ปรึกษา

ก. อายุ

ข. เพศ

ค. ระดับการศึกษา

ง. สถานภาพการสมรส

จ. ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท.

ฉ. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช.ก.ท.

(1.2) สมาชิก ช.ก.ท.

ก. เพศ

ข. อายุ

ค. ระดับการศึกษา

ง. อาชีพของผู้ปกครอง

- จ. ความรู้สึกเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง
- ฉ. ความรู้สึกถึงความเอาใจใส่ของผู้ปกครองต่อการเรียนของสมาชิก
ช.ก.ท.
- ช. ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท.
- ซ. อาชีพที่มุ่งหวังในอนาคต

2. ศึกษาสภาพทั่วไปในการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ช.ก.ท. ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ตามระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการจัดกิจกรรมชุมนุมเกษตรกรรมในอนาคตนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2527

3. ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีผลต่อความรู้สึกเกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. และอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของสมาชิก ช.ก.ท. ได้แก่

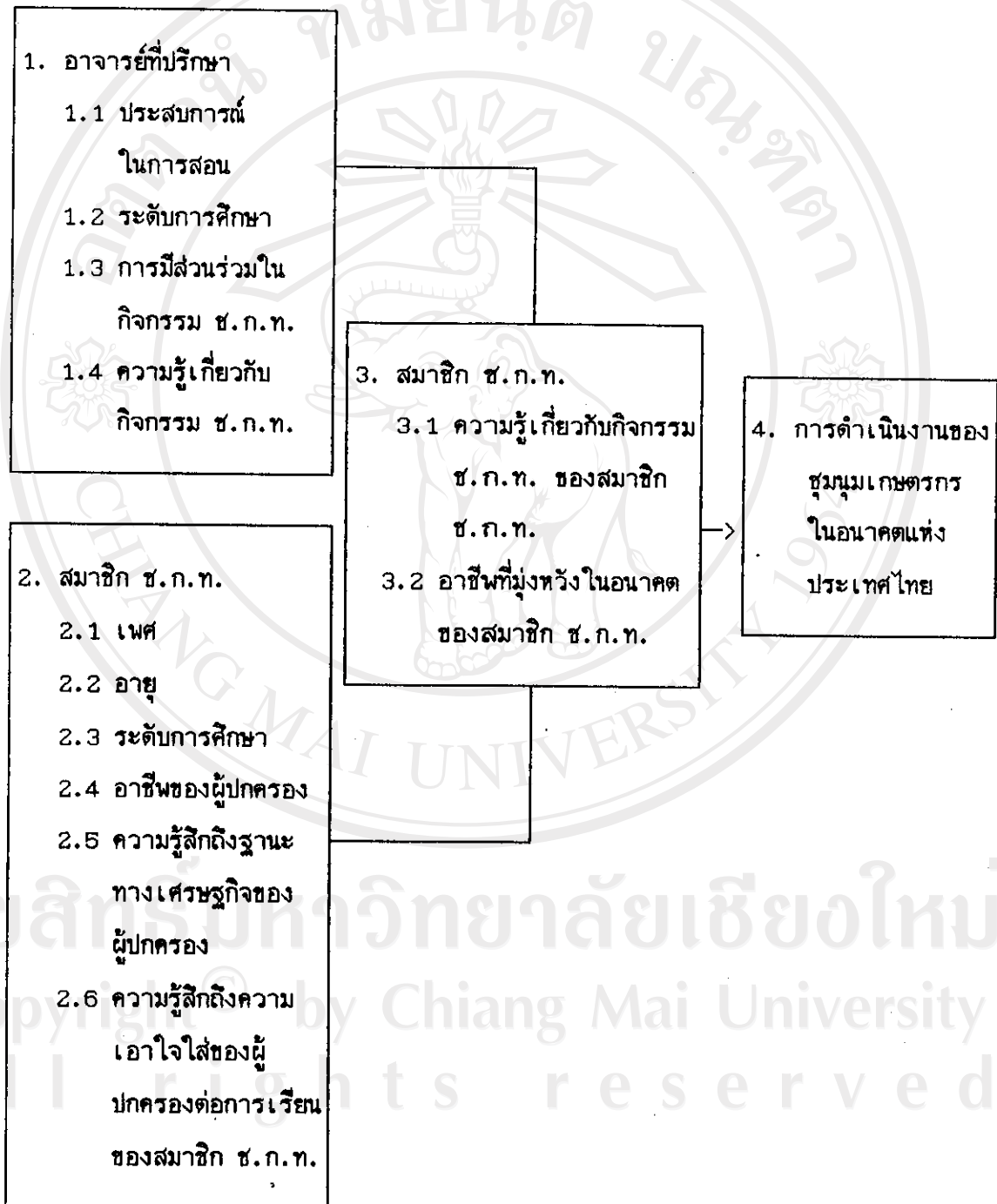
- 3.1 ประสบการณ์ในการสอน
- 3.2 ระดับการศึกษา
- 3.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช.ก.ท.
- 3.4 ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท.

4. ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ของสมาชิก ช.ก.ท. ที่มีผลต่อความรู้สึกเกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. และอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคต ได้แก่

- 4.1 เพศ
- 4.2 อายุ
- 4.3 ระดับการศึกษา
- 4.4 อาชีพของผู้ปกครอง
- 4.5 ความรู้สึกถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง
- 4.6 ความรู้สึกถึงความเอาใจใส่ของผู้ปกครองต่อการเรียนของสมาชิก

5. ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ของสมาชิก ช.ก.ท. ที่มีผลต่อการดำเนินงานของชุมนุมเกษตรกรรมในอนาคตนแห่งประเทศไทย ได้แก่

- 5.1 ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท.
- 5.1 อาชีพที่มุ่งหวังในอนาคต

ตัวแปรอิสระตัวแปรแทรกตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 แนวความคิดรวบยอดของความสัมพันธ์ของตัวแปร

นิยามศัพท์

1. ชุมชุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (ช.ก.ท.) หมายถึง กิจกรรมของนักเรียนชนิดหนึ่งที่จะส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาอาชีพเกษตร ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพุทธศักราช 2520 เพื่อให้นักเรียนที่เรียนวิชาชีพเกษตรกรรมสมัครเข้าเป็นสมาชิก
2. กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมประเภทที่จัดและดำเนินการโดยนักเรียนภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมเหล่านี้ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการโดยตรง ไม่มีการคิดหน่วยกิต แต่เป็นกิจกรรมที่เสริมความถนัด ความสนใจ ความรู้ ความบันเทิง การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปตามความสมัครใจ ไม่บังคับ
3. อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง อาจารย์เกษตรที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของสมาชิกชุมชุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. สมาชิก หมายถึง นักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพเกษตร ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกชุมชุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
5. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นสมาชิกชุมชุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย
6. หน่วย หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดตั้งชุมชุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยตามเกณฑ์ของ ช.ก.ท. ที่วางไว้
7. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
8. อายุ หมายถึง อายุบรรพบุรุษของประชากรตัวอย่าง
9. เพศ หมายถึง เขตแดนที่แบ่งพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง
10. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับสูงสุดของการศึกษาที่ประชากรตัวอย่างได้รับการศึกษาจากสถานการศึกษา
11. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช.ก.ท. หมายถึง การเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของ ช.ก.ท. ตามหน่วยได้จัดขึ้น
12. ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ช.ก.ท. หมายถึง การรับทราบของประชากรตัวอย่างเกี่ยวกับ ช.ก.ท.

13. อาชีพที่มุ่งหวังในอนาคต หมายถึง ความต้องการ ความปรารถนา หรือเป้าหมายในการประกอบอาชีพของสมาชิก ช.ก.ท. เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุด
14. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองของสมาชิก ช.ก.ท. ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
15. ความรู้สึกถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง หมายถึง ความรู้สึก จิตใจของสมาชิก ช.ก.ท. ในการมีรายได้ การมีทรัพย์สินสมบัติของผู้ปกครอง
16. ความรู้สึกถึงความเอาใจใส่ของผู้ปกครองต่อการเรียนของสมาชิก หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของสมาชิก ช.ก.ท. ต่อผู้ปกครอง ว่ามีการเอาใจใส่ต่อการเรียนของสมาชิก ช.ก.ท. เพียงใด
17. การดำเนินกิจกรรมชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมของ ช.ก.ท. ดังนี้

โครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ

โครงการปฏิบัติงานร่วมกัน

โครงการฝึกความเป็นผู้นำ

โครงการบริการชุมชน

โครงการหารายได้และออมทรัพย์

โครงการฝึกการประชุม

โครงการการศึกษา

โครงการนันทนาการ

โครงการประชาสัมพันธ์

โครงการร่วมประชุม ช.ก.ท. ระดับท้องถิ่น ระดับเขต ระดับชาติ